

Osnovni alat za manipulaciju ljudima je manipulacija rečima. Ako možete da kontrolišete značenje reči, možete da kontrolišete ljude koji moraju da ih koriste.

(Philip K. Dick)

U radovima Lane Vasiljević estetika reklama, modnih i lifestyle magazina i uličnih bilborda igra značajnu ulogu.

U seriji 'fotografisanih fotografija' pod nazivom *We shall be your favorite disappearing act!* (2002) umetnica prisvaja i prerađuje sadržaj reklama sa ulica Njujorka, Tokija, Beča i Beograda tako što razdvajaja fotografisano lice i njegov emotivni iskaz od proizvoda koji je uzrok ovakve predstave. Posledica ovakvog re-kadriranja biće serija čudnih i pomalo zbunjujućih portreta intrigantnih neznanaca, čiju intimu ne možemo lako niti pripisati niti odreći intimi 'realnih ljudi u realnim situacijama'.

Rad *Dokument* (1998) nastao je, pak, na osnovu priče o devojci koja se gubitkom ličnih dokumenata susreće sa problemom dokazivanja sopstvenog postojanja. Koristeći se intimnim narativom iz neposrednog okruženja, umetnica proizvodi seriju fiktivnih modnih reklama u kojima će prisustvo modela biti podređeno fetišizaciji skenova tela, barkodova, grafikona i drugih tehnoloških i administrativnih dokaza identiteta.

Konačno, serija lightboxova pod nazivom *Subjektivno* (2006) preuzima model duplog kazivanja reklamnih kampanja baziranog na kombinaciji slike i reči, predstave i izjave, s tim da ciljani smisao potrošačke identifikacije zamenjuju autonomne, autorske i lične asocijacije otvorenog ishoda i slobodne namene. Iako estetski i metodološki bliske 'demokratskim' slikama advertajzinga, ove predstave se baziraju na jednom sasvim drugačijem, moglo bi se čak reći i suprotnom modelu 'perceptivnog vlasništva', i vizuelno-verbalne argumentacije. O tome najdirektnije govori sam naslov rada koji upućuje na sasvim određene oblike obraćanja i njihovu prateću teorijsku argumentaciju.

O odnosu umetnosti i advertajzinga bilo je dosta reči od Pop-arta, preko konceptualne umetnosti i performansa do različitih formi sjedinjenog delovanja tokom 90-tih godina, naročito u Britaniji i Americi. Rad Lane Vasiljević se svakako može posmatrati i u okviru ove dugotrajne, raznolike i politički kontroverzne istorije.

Ipak, osnovna pobuda vezana je za njena lična, prevashodno formalna i estetska interesovanja za alternativne reklamne predstave kojima se i sama bavi već dugi niz godina, eksperimentišući u složenom polju odnosa vizuelnog i verbalnog i njihovog uticaja na posmatrača. Ovakva interesovanja svakako nisu posledica puke fascinacije "ulepšanim svetom" ili naivnim verovanjem u komercijalne utopije. Njihov cilj takodje nije ni strog kritičarski pogled i formulisano osporavanje tržišne ekonomije, njene estetike identiteta, transformacije i boljeg života reprezentovane kroz advertajzing. Umesto spoljašnjosti kritičke intervencije, umetnica se odlučuje za intimnost percepcije, istražujući modele obraćanja i načine na koje slike kao znaci postaju indeksi trenutnih i ličnih sećanja i osećanja.

Jelena Vesić